

Database Atlas of Mutual Heritage toont gedeeld overzees erfgoed

Handelsgebieden VOC en WIC online in beeld

Het team achter de Atlas of Mutual Heritage verzamelt en beschrijft al ruim 22 jaar historische beelden van vroegmoderne koloniale nederzettingen en presenteert deze in samenvang op het web.

Maarten Heerlien

Eén van de afbeeldingen in de database Atlas of Mutual Heritage is de stad Melayu op Ternate. Het betreft een waterverftekening door Johannes Vingboons, uit circa 1666.

Credits: Atlas-Blaeu van der Hem, collectie Nationale Bibliotheek van Oostenrijk

Wat in de jaren negentig begon als stageproject bij het Rijksmuseum is uitgegroeid tot een belangrijke online bron voor onderzoek naar het koloniale verleden van Nederland. In de Atlas of Mutual Heritage (AMH) zijn gegevens en duizenden afbeeldingen van historische kaarten, tekeningen en prenten te vinden van locaties gerelateerd aan de Verenigde Oost-Indische Compagnie en West-Indische Compagnie. Het is daarmee de oudste nog operationele online onderzoeksdatabase voor geschiedenis in Nederland.

De AMH, een samenwerking van het Rijksmuseum, Nationaal Archief, Koninklijke Bibliotheek en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, toont afbeeldingen uit collecties van 26 instellingen. Dat aan-

tal groeit nog steeds, aldus Tristan Mostert, docent Geschiedenis aan de Universiteit Leiden en één van de coördinatoren van de Atlas. “De afbeeldingen geven inzicht in plaatsen waar de VOC en WIC actief waren. Dat beeld is nooit compleet.”

Gedeeld erfgoed

Sinds de start is de AMH zowel in technisch opzicht, als in haar doelstellingen en benadering, met de tijd meegegaan. Mostert: “Toen Martine Gosselink, nu hoofd Geschiedenis bij het Rijksmuseum, als stagiaire de eerste versie ontwikkelde,

gaf deze museumbezoekers een beeld van het dagelijks leven van VOC- en WIC-dienaren overzee. Met nieuwe partners veranderde de nadruk naar de notie van gedeeld erfgoed: we delen deze geschiedenis met de hedendaagse bewoners van de octrooigebieden. De geografische spreiding van de gebruikers van de Atlas illustreert dat ook.”

Groei voor de toekomst

De grote duurzaamheid van de Atlas schrijft Mostert toe aan de organisatie ervan. “We zijn een klein, hecht team dat bijna alles zelf doet.

Naast het onder de aandacht brengen van ons platform bij de deelnemers en gebruikers, zoeken we voortdurend nieuwe content. Zo voegen we momenteel afbeeldingen uit de British Library en de Koninklijke Bibliotheek Brussel toe. Ook willen we content met betrekking tot expeditiereizen toevoegen. Daarnaast is actualisering van oudere records nodig, omdat soms terminologie is gebruikt die nu niet meer acceptabel wordt geacht. Het logische gevolg van een database met zo'n lange geschiedenis.”

atlasofmutualheritage.nl

ODISSEI Secure Supercomputer brengt relatie inkomen en buurt in kaart

Analyse van 3,4 miljard datapunten

Wat is de relatie tussen de buurt waarin je woont en je individuele inkomen? Aan deze onderzoeksvraag werkten Ana Petrović (TU Delft) en collega's met behulp van de ODISSEI Secure Supercomputer. Erica Renckens en Lucas van der Meer

Het onderzoek van Ana Petrović (TU Delft), Maarten van Ham (TU Delft) en David Manley (University of Bristol) richt zich op de invloed van ruimtelijke ongelijkheid op individuele sociaaleconomische status. Hiervoor gebruiken ze gegevens van het CBS, onder andere geanonimiseerde datasets over inkomen per woonadres door de tijd heen. In een verkennende analyse hebben ze grids – concentrische cirkels om elke individueel persoon – gemaakt. De grids hebben ze voor verschillende schalen gemaakt, variërend van 100 meter tot 10 kilometer. Ana: “Voor elke schaal-

grootte hebben we twee contextuele kenmerken berekend: het aandeel bewoners met een niet-Westerse achtergrond en het aandeel bewoners met een laag inkomen. Deze kenmerken hebben we gelinkt aan individuele kenmerken zoals inkomen, gemeten in 17 verschillende jaren.”

Computerkracht

Al met al had het onderzoek 3,4 miljard datapunten om te analyseren. In de Remote Access-omgeving van het CBS zou het doorrekenen van de dataset minimaal vier maanden hebben gekost. Voor dergelijke gevallen heeft ODISSEI, in samenwerking met CBS en SURFsara, de ODISSEI Secure Supercomputer ontwikkeld. De beveiligde CBS-omgeving werd gekopieerd naar de Cartesius supercomputer van SURFsara. Lykle Voort, ontwikkelaar bij SURFsara: “Voor de analyse van Ana waren computers met minimaal 64GB aan werkgeheugen nodig. Omdat het hier ging om heel veel

combinaties van gegevens, is een cluster ingezet van 25 nodes met 24 cores en 64GB aan werkgeheugen elk. In totaal zijn dat dus 600 processor cores. Ter vergelijking: een laptop heeft er doorgaans 2 of 4.” Ana: “Zonder de ODISSEI Secure Supercomputer hadden we ons onderzoek praktisch niet kunnen uitvoeren. We hebben zelfs een variabele extra en een langere periode kunnen berekenen.

We gaan de resultaten open access publiceren. In vervolgonderzoek willen we de ruimtelijke structuur

van de sociale omgeving, de trends van ruimtelijke segregatie op meerdere schalen en de gevolgen van deze processen voor individuen nog beter begrijpen. Ook ons vervolgonderzoek zal erg veel datapunten hebben en we hopen opnieuw van de ODISSEI Secure Supercomputer gebruik te kunnen maken.”

De ODISSEI Secure Supercomputer wordt naar verwachting voor de zomer voor de ODISSEI-onderzoeksgemeenschap geopend.

odissei-data.nl

Wint u de Nederlandse Dataprijs 2020?

Ook dit jaar wordt de Nederlandse Dataprijs uitgereikt. Een prijs voor een onderzoeker of onderzoeksgroep die extra bijdraagt aan de wetenschap door onderzoeksdata beschikbaar te stellen voor anderen. Bent of kent u zo'n onderzoeker met een goed voorbeeld van gedeelde data? U kunt uzelf of een ander nomineren.

Kijk voor meer informatie op de website van RDNL. (HB)

researchdata.nl

E-DATA & RESEARCH

Jaargang 14 | nummer 2

Nieuwsbrief over data en onderzoek in de alfa- en gamma-wetenschappen.

E-data & Research verschijnt drie keer per jaar en wordt mogelijk gemaakt door: Centerdata, CLARIAH, DANS, KNAW Humanities Cluster, de Koninklijke Bibliotheek, ODISSEI en het Rijksmuseum.

INHOUD

- 3 KB archiveert oertijd Hollandse web
- 4 Ook deze datasets zijn sinds kort beschikbaar
- 4 Kadaster en NA brengen onteigening WOII in beeld
- 5

DANS biedt schatkamer aan online informatie

- 6 Vragenlijstenbank over taal en cultuur online
- 7 Flora en fauna in kaart van Indonesische archipel
- 7 Jong Talent Garcia-Martí aan het woord
- 8 Gastcolumnist Steijn geeft kijkje in zijn keuken

E-data wordt gratis toegezonden aan relaties van de stakeholders. Ook een uitgave ontvangen? Mail de redactie: edata@dans.knaw.nl.

Scan deze QR-code met een smartphone om de website van E-data te bezoeken. edata.nl